

Alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat – mikä muuttuu 2023?

Kotoutumislain Q&A

23.11.2022

Hanna-Maria Hyttinen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä kunnalla - kotoutumisen edistäminen edellyttää jatkossakin monialaista yhteistyötä

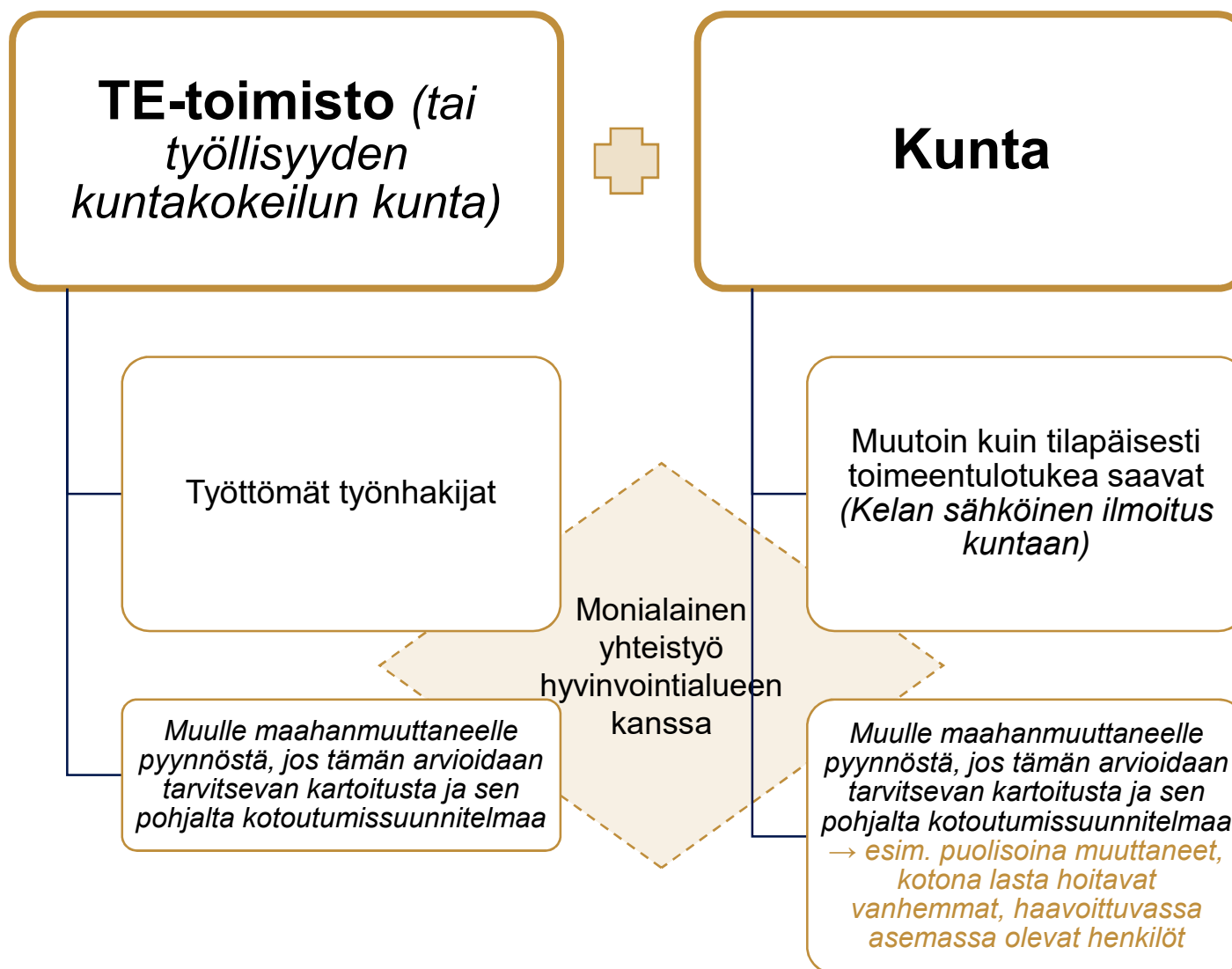

- Kotoutumislain mukaiset kotoutumisen alkukartoituksen sekä kotoutumissuunnitelman laatimista koskevat tehtävät säilyvät TE-toimistolla ja kunnalla sote-palveluiden järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa.
- Hyvinvointialue voi TE-toimiston tai kunnan pyynnöstä osallistua alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos asiakkaan palvelutarve edellyttää TE-toimiston, kunnan tai hyvinvointialueen palveluiden monialaista yhteensovittamista.

→ yhteistyö- ja ohjauskäytäntöjen luominen ja kehittäminen TE-palveluiden, kunnan ja hyvinvointialueen välille keskeistä

- Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma laaditaan aina yhdessä hyvinvointialueen kanssa
- TE-toimisto tai kunta ohjaa maahanmuuttaneen hyvinvointialueelle sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointiin, jos sille on tarve
- Monialainen yhteistyö kotoutumisen edistämisessä paikallis- ja aluetasolla on jatkossakin keskeistä: paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotoutumisen edistämistä monialaisessa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Kunta, TE-toimisto ja hyvinvointialue vastaavat yhdessä kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palveluiden järjestämisestä, niihin ohjaamisesta sekä niiden seurannasta.
- Lisäksi kunnan, TE-toimiston ja muiden viranomaisten on tarjottava maahanmuuttaneelle ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä.

Alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman järjestämisvastuu

Alkukartoituksessa selvitetään yleiset kotoutumisvalmiudet ja palveluiden tarpeet

- Alkukartoituksen tavoitteena on selvittää mahdollisimman pian maahantulon jälkeen henkilön kotoutumisen edistämisen palvelutarpeita ja käynnistää kotoutuminen: alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai pyynnöstä.
 - Alkukartoitukseen sisältyy **vähintään alkuhaastattelu** ja tarvittaessa muita tarkentavia toimenpiteitä, kuten esim. kielitaidon tarkempaa testausta ja osaamisen kartoittamista
 - Alkukartoituksessa selvitetään alustavasti työllistymis-, opiskelu- ja kotoutumisvalmiuksia sekä kielikoulutus- ja muita kotoutumispalveluiden tarpeita. **Alkuhaastattelussa selvitetään:**
 - 1) luku- ja kirjoitustaito;
 - 2) suomen ja ruotsin kielen taito;
 - 3) opiskelutaidot ja -valmiudet;
 - 4) aikaisempi koulutus ja työkokemus;
 - 5) erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet;
 - 6) omat työllistymis- ja koulutustoiveet;
 - 7) elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet.
- Alkukartoituksen perusteella henkilö voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvetta vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin palveluihin/toimenpiteisiin. Lisäksi alkukartoituksen pohjalta arvioidaan tarve kotoutumissuunnitelmaan.

Kotoutumissuunnitelma on kestoltaan ja sisällöltään yksilöllinen suunnitelma kotoutumisen edistämiseksi

- TE-toimisto tai kunta arvioi alkukartoituksen perusteella maahanmuuttaneen tarpeen kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja käynnistää suunnitelman laatimisen kahden viikon kuluessa alkukartoituksen laatimisesta.
- Yksilöllisellä kotoutumissuunnitelmalla tuetaan maahanmuuttanutta kehittämään suomen tai ruotsin kielen taitoa sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Suunnitelmalla edistetään myös osallistumista yhteiskunnan toimintaan. Suomen tai ruotsin kielen opiskelun lisäksi kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia esim. yhteiskuntaorientaatiosta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta ja muista kotoutumista edistävästä palveluista.
- Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskeluoikeuden rekisteröimisestä.
- Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon maahanmuuttaneen yksilöllinen tilanne, tavoitteet ja tarpeet. Kotoutumissuunnitelma ja muut asiaan liittyvät suunnitelmat sovitetaan yhteen. Kotoutumissuunnitelmassa sovitut toimenpiteet toteutetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä.
- Kotoutumissuunnitelman kesto on yksilöllinen ja määritellään maahanmuuttaneen tavoitteiden, työ- ja koulutustaustan ja suunniteltujen palveluiden pohjalta; ensimmäinen suunnitelma voidaan laatia enintään vuodeksi ja suunnitelman enimmäiskesto on kolme vuotta. Suunnitelman enimmäiskesto voidaan tietyin edellytyksin pidentää enintään kahdella vuodella. Lisäksi kotoutumislaissa on määritelty ne tilanteet, joiden vuoksi suunnitelmaa voidaan pidentää tilapäisen keskeytyksen kestoja vastaavasti.
- Maahanmuuttanut ohjataan hakeutumaan tarvetta vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Kotoutumissuunnitelman laatimista, seuranta ja tarkistamista koskevat viranomaistehtävät – suunnitelma voidaan laatia myös monialaisesti

Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa

- **TE-toimisto** sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttaneen kanssa koulutuksesta, työhausta ja sen tavoitteista, työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista sekä työnhakuvelvollisuudesta.
 - **Kunta** sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttaneen kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävistä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttanut ei terveydentilansa, ikänsä, perhesyiden taikka näihin rinnastettavien syiden vuoksi voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin.
 - **Hyvinvointialue** voi TE-toimiston tai kunnan pyynnöstä osallistua kotoutumissuunnitelman laatimiseen maahanmuuttaneen palvelutarpeen edellyttäessä palveluiden yhteensovittamista. Jos kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisesti, kotoutumissuunnitelmassa sovitaan lisäksi kotoutumista edistävistä hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevista palveluista.
- Kotoutumissuunnitelman laativan viranomaisen on selvitettävä maahanmuuttaneelle suunnitelmaan ja siihen kirjattuihin palveluihin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet ja tarjottava suunnitelmassa sovittuja palveluita määrärahojen puitteissa

Kotoutumissuunnitelman toteuttamista seurattaessa tai suunnitelmaa tarkistettaessa

- **TE-toimiston ja kunnan** on seurattava suunnitelman toteuttamista. Myös **hyvinvointialue** seuraa suunnitelman toteuttamista, jos kotoutumisen edistäminen edellyttää palveluiden monialaista yhteensovittamista.
- **Kunta** tarkistaa kotoutumissuunnitelman maahanmuuttaneen palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa. **TE-toimisto** tarkistaa kotoutumissuunnitelman JTYPL:ssä säädetyllä tavalla. Suunnitelma voidaan tarkistaa myös osapuolten erillisestä pyynnöstä. **Hyvinvointialue** voi osallistua suunnitelman tarkistamiseen, jos kotoutumisen edistäminen on edellyttänyt kunnan ja hyvinvointialueen palvelujen yhteensovittamista.

Kotoutumissuunnitelman laatiminen alaikäiselle tai perheelle

- **Kunta** laatii alaikäiselle tarvittaessa kotoutumissuunnitelman. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma yhdessä **hyvinvointialueen** kanssa.
- Lapsen omat toiveet ja mielipide on selvitettävä suunnitelman tarvetta arvioitaessa. Suunnitelma sovitetaan yhteen muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.
- Suunnitelma laaditaan yhdessä lapsen tai nuoren ja hänen huoltajansa tai edustajan kanssa.
- Kunta voi myös laatia perheen yhteisen kotoutumissuunnitelman, jos perheen kokonaistilanteen arvioidaan edellyttävän sitä. Perheen suunnitelma laaditaan monialaisena yhteistyönä ja sovitetaan yhteen yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien ja mahdollisten muiden suunnitelmien kanssa.

Kiitos!